

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ

МОРГАЧОВ ІЛЛЯ ВІКТОРОВИЧ

УДК 338.24

**ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ
ПРОЕКТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління національним
господарством

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня

кандидата економічних наук

Донецьк 2008

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України (м. Луганськ).

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор **Гончаров Валентин Миколайович**, Луганський національний аграрний університет Міністерства аграрної політики України, завідувач кафедри економіки підприємства і управління трудовими ресурсами (м. Луганськ).

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор **Яцков Василь Семенович**, Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва Національної академії наук України, провідний науковий співробітник (м. Київ);

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник **Кацура Сергій Миколайович**, Інститут економіки промисловості Національної академії наук України, завідувач відділу економічних проблем науково-технічного прогресу в промисловості (м. Донецьк).

Захист дисертації відбудеться “22” січня 2009 р. о 13.30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 11.128.01 у Донецькому державному університеті управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 83015, Донецьк, пр.Б. Хмельницького, 108, ауд. 201.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Донецького державного університету управління Міністерства освіти і науки України за адресою: 83015, Донецьк, вул. Челюскінців, 163а.

Автореферат розісланий “17” грудня 2008р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

Р.Р. Ларіна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах науково-технічного прогресу більш кращі економічні результати у розвитку національного господарства досягаються в тих країнах, де раціонально використовується науково-технічний потенціал та постійно підвищується його рівень прискореними темпами. Здатність громадськості вирішувати сучасні науково-технічні задачі визначає рівень розвитку та економічного становища національного господарства.

Рівні використання й розвитку науки і техніки в країні та її економічного становища є взаємозалежними. Вирішення таких сучасних проблем української економіки, як високий рівень залежності від зовнішніх паливних та сировинних ресурсів, низький рівень конкурентноздатності вітчизняних товарів і послуг можливо вирішити за рахунок інтенсифікації науково-технічного розвитку країни. Удосконалення державної науково-технічної політики дозволить інтенсифікувати науково-технічний і економічний розвиток країни, що робить актуальним дослідження цього питання.

Питанням формування державної науково-технічної політики і механізму її реалізації, а також економіки й управління національним господарством присвячено ряд робіт вітчизняних і зарубіжних вчених, серед яких: Головка Л.С., Гончаров В.М., Дідівська Л.І., Дорофієнко В.В., Захарченко В.І., Кацура С.М., Ковтун О.І., Крючкова І.В., Ларіна Р.Р., Макконел К.Р., Мельник А.Ф., Міхасюк І.Р., Нехамкін О.М., Никифоров А.Є., Поважний О.С., Савченко А.Г., Стеченко Д.М., Червоньов Д.М., Чистов С.М., Чумаченко М.Г., Шутенко Л.М., Яцков В.С. та інші.

Разом з тим, в роботах цих та інших вчених проектні організації практично не розглядаються в якості об'єктів впливу при реалізації державної науково-технічної політики, хоча вплив цих організацій на рівень використання та розвитку науки і техніки в країні суттєвий. Особливістю проектних організацій є те, що вони доводять до стадії практичного використання результати наукових досліджень. Ресурси цих організацій використовуються для вирішення задач науково-технічного розвитку країни. Специфічність відповідних організацій вимагає використання таких методів державного регулювання, які б забезпечували умови для економічного і науково-технічного розвитку проектних організацій України, а також позитивний вплив цих організацій на науково-технічний і економічний розвиток країни. Тому дослідження діяльності цих організацій стосовно удосконалення відповідної державної науково-технічної політики залишаються актуальними.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Складові дисертаційної роботи знайшли відображення в держбюджетних науково-дослідних роботах кафедри економіки підприємства Технологічного інституту Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України (м. Северодонецьк) за темами: "Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності господарчої діяльності підприємства" (2005-2007 рр., номер державної реєстрації 0103U007720); "Економічне управління розвитком потенціалу підприємств

регіону” (2008 р., номер державної реєстрації 0108U001003). В межах цих тем автором досліджено процес діяльності проектних організацій України та визначено їх сутність й особливості; чинники, що впливають на цю діяльність, та характер відповідного впливу; розроблено теоретико-методичні засади державного регулювання діяльності проектних організацій.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток й обґрунтування теоретичних і методичних положень, а також розробка практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій.

Для досягнення поставленої мети в дисертації сформульовано й вирішено такі задачі:

визначено сутність і значення державної науково-технічної політики та механізму її реалізації;

розкрито роль, місце і особливості проектних організацій в науково-технічному розвитку країни;

проведено аналіз чинників, що здійснюють вплив на розвиток та економічне становище проектних організацій і визначено особливості їх державного регулювання;

проаналізовано передумови і запропоновано шляхи удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій;

визначено складові механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій;

розроблено концепцію інформаційного забезпечення механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій;

доведено необхідність проведення діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій в реалізації державної науково-технічної політики.

Об`єктом дослідження є процес розробки напрямів удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні й практичні положення щодо формування напрямів удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертаційної роботи є сукупність пізнавальних методів і прийомів, що використовувалися в процесі дослідження напрямів удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Теоретичною базою дисертації послужили фундаментальні наукові положення економічної теорії, наукові праці закордонних і вітчизняних вчених з питань економіки та управління національним господарством. Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики України, статистичні та звітні дані вітчизняних проектних організацій, результати власних досліджень.

Для рішення визначених задач використовувалися такі методи наукового пізнання та досліджень: історичний аналіз (для визначення хронології розвитку проектних організацій), дедукція (для уточнення термінів, які були розглянуті в

даній роботі), системний аналіз (для вивчення структури, складу й сутності елементів механізму реалізації державної науково-технічної політики, проектних організацій України, науково-технічного потенціалу останніх), синтез і узагальнення (для конкретизації принципів, методів і напрямків реалізації державної науково-технічної політики, при розробці науково-теоретичних висновків і рекомендацій), статистичний аналіз (для визначення загальних тенденцій і закономірностей розвитку проектних організацій України), кореляційно-регресійний аналіз (для визначення характеру взаємозв'язку між чинниками, що досліджувались), соціологічні дослідження – анкетування і опитування (при вивченні проблем професійного навчання і мотивації праці в проектних організаціях України).

Наукова новизна одержаних результатів. Основний науковий результат дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні необхідності впровадження системного підходу до державного регулювання діяльності проектних організацій України, що спрямовано на удосконалення державної науково-технічної політики їх розвитку і підвищення рівня економічного становища національного господарства.

Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, полягають у такому:

вперше:

розроблено концепцію інформаційного забезпечення механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, суть якої полягає в налагодженні стійкого комунікаційного зв'язку між проектними організаціями та державними органами управління, що сприятиме більш ефективному виконанню функцій управління науково-технічним розвитком країни;

удосконалено:

теоретико-методичні засади розподілу проектних організацій України за масштабом за рахунок визначення додаткових критеріїв їх диференціації, що сприятиме удосконаленню державної науково-технічної політики щодо відносно великих за масштабом проектних організацій;

напрями діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій України, які, на відміну від існуючих, враховують специфіку цих організацій, що є необхідним для визначення доцільності та результативності застосування методів державного регулювання діяльності проектних організацій;

організаційні інструменти реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, що передбачає створення систематизованого електронного архіву проектно-кошторисної документації в масштабі всієї країни, використання якого сприятиме науково-технічному й економічному розвитку національного господарства;

дістали подальшого розвитку:

принципи формування та особливості механізму реалізації державної науково-технічної політики, що спрямовано на проведення аналізу діяльності цього механізму в цілому та щодо окремо проектних організацій України, й

дозволяє удосконалити процес реалізації державної науково-технічної політики їх розвитку;

теоретичні положення державного регулювання діяльності проектних організацій за рахунок уточнення цілей, особливостей, умов, принципів, напрямів і засобів реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, що є необхідним для розробки і реалізації стратегічних планів розвитку національного господарства та підвищення рівня науково-технічного потенціалу й економічного становища проектних організацій.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає у тому, що теоретичні положення і висновки безпосередньо доведено до рівня конкретних практичних пропозицій і рішень. Вони є підґрунтям подальшого розвитку наукових досліджень у сфері державного регулювання розвитку проектних організацій. Розроблені в дисертації підходи, засоби й отримані результати являють собою методичну базу формування концепції удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій в Україні.

До результатів, що становлять найбільше практичне значення, належить запропонований автором метод діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій України, та пропозиції щодо функцій механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій.

Положення та окремі пропозиції, що подані у дисертаційній роботі, використані Головним управлінням економіки Луганської обласної державної адміністрації при розробці планів розвитку господарства області (довідка № 163-УЭ від 08.04.2008р.) та Північно-Донбаським регіональним відділенням Української спілки промисловців і підприємців при розробці клопотання до міністра промислової політики України щодо формування напрямків реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій (довідка № 3 від 08.01.2008р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, розробки та висновки дисертаційної роботи є результатом самостійно проведених досліджень автора в галузі формування напрямів удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Із наукових ідей, отриманих здобувачем у співавторстві, у дисертації використані лише ті, що становлять його індивідуальний внесок. Внесок автора в колективно опубліковані роботи конкретизований у списку публікацій.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні результати проведених досліджень, висновки та рекомендації, які викладені в дисертаційній роботі, доповідалися і були схвалені на: III Міжнародній науково-практичній конференції “Динаміка наукових досліджень 2004” (Дніпропетровськ, 2004); VIII Міжнародній науково-практичній конференції “Дні науки 2005” (Дніпропетровськ, 2005); Міжнародній науково-практичній конференції “Актуальні проблеми сучасних наук: теорія та практика” (Дніпропетровськ, 2005); Міжнародній науково-практичній конференції “Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве

и образовании 2006” (Одеса, 2006); Міжнародній науково–практичній конференції “Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2007” (Одеса, 2007); Третій всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції “Соціум, Наука, Культура” (Київ, 2008); IV Міжнародній науково-практичній конференції “Динамика исследования 2008” (Софія, 2008); Другій всеукраїнській науково-практичній конференції “Економіка – 2008” (Сєверодонецьк, 2008).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в 20 наукових працях, серед яких 3 статті – в наукових журналах, 9 статей – у збірниках наукових праць і 8 публікацій – в матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій 6,0 д.а., з яких особисто автору належать 5,3 д.а.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів і висновків, викладених на 189 сторінках друкованого тексту, у тому числі 24 таблиць і 40 рисунків, які наведені на 35 сторінках. Список використаних джерел із 211 найменувань приведений на 21 сторінці і 4 додатки на 8 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

Розділ 1. Теоретичні засади державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Присвячено дослідженню суті і значення державної науково-технічної політики (ДНТП) та механізму її реалізації, розгляду ролі і місця вітчизняних проектних організацій в науково-технічному і економічному розвитку країни.

У дисертаційній роботі розглянуто сутність термінів: “політика”, “науково-технічна політика”, “механізм”, “механізм реалізації державної науково-технічної політики”, “проектна організація” та здійснено аналіз поглядів учених з цих питань. Розглянуто напрямки реалізації ДНТП та елементи механізму її реалізації.

Державну науково-технічну політику пропонується розглядати як узгоджену діяльність державних органів влади, що спрямована на науково-технічний і економічний розвиток країни.

Обґрунтовано, що механізм реалізації ДНТП, як відкрита динамічна система, має специфічні риси, що дозволяє відрізнити цей механізм від інших систем. Ця цілеспрямована сукупність взаємодіючих і взаємозалежних елементів стає механізмом коли взаємозв’язок між цими елементами набуває механістичних рис, і відповідна сукупність стає керованим засобом досягнення мети. В умовах виборності органів державної влади цей механізм є інструментом в досягненні мети забезпечення високого рівня використання і розвитку науки і техніки в країні.

В роботі розглянуто особливості як механізму реалізації ДНТП, так і його елементів. В якості особливостей цього механізму запропоновано розглядати наступне: наявність визначеної сили дії; життєвого циклу та параметрів. Конкретизовано об’єктивні недоліки цього механізму, в тому числі і відносно часта зміна в Україні складу державних органів влади, що робить

проблематичним формування та реалізацію довгострокових стратегій науково-технічного розвитку країни.

Уточнена основна роль державних органів влади в науково-технічному розвитку країни, що полягає в забезпеченні сприятливих умов відповідного розвитку в країні та організації виконання обмеженого числа відносно важливих науково-технічних проектів. Це обумовлено обмеженістю ресурсів цих органів для самостійного забезпечення стрімкого прискорення науково-технічного прогресу в країні, комплексних фундаментальних і прикладних досліджень, здійснення масштабної технологічної модернізації національного господарства. Визначено особливості регулювання державними органами влади України науково-технічної діяльності в країні протягом 2000-2007 років.

Аналіз позицій учених щодо цілей реалізації ДНТП дозволив надати пропозиції щодо їх уточнення: забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на внутрішньому і зовнішніх ринках; підвищення якості життя громадян і на цій основі підвищення рівня їх трудової активності і можливостей, народжуваності, зменшення смертності; збільшення рівня економічної, екологічної та технологічної безпеки, а також науково-технічного потенціалу країни. Крім того, уточнено принципи реалізації ДНТП: розгляд людини, як основного чинника науково-технічного розвитку в країні; необхідність порівняльного аналізу умов науково-технічного розвитку в інших країнах.

На основі аналізу теоретичних питань формування механізмів макрорівня автором конкретизовано принципи формування механізму реалізації ДНТП: структурування елементів; встановлення взаємозв'язків і об'єкту впливу; врахування якісної та кількісної зміни елементів механізму у часі, а також впливу чинників середовища; керованість і цілеспрямованість механізму на реалізацію науково-технічного розвитку; визначення інформаційних потоків між елементами механізму і чинниками середовища; витрачання ресурсів; механістичність характеру взаємодії елементів; можливість самоорганізації та складання з окремих підсистем; функціональне призначення.

В роботі доведено, що вітчизняні проектні організації повинні розглядатися в якості об'єктів впливу при реалізації ДНТП. Ці організації мають відношення до доведення результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень до стадії практичного використання, що є рисою науково-технічної діяльності. Ресурси проектних організацій України використовуються для вирішення задач науково-технічного розвитку країни, тому характеризуються рисами її науково-технічного потенціалу. Без участі проектних організацій не можливе жодне будівництво і впровадження технологій. Від якості проектних рішень, що фіксуються проектними організаціями у проектно-кошторисній документації, залежить рівень використання науки і техніки суб'єкта, який є замовником такої документації.

Проектну організацію пропонується розглядати також і як систематизоване, свідоме об'єднання дій людей та їх компетенцій, яке створене цими людьми, державними органами влади, або іншими особами для задоволення потреб в організаційних, економічних, технічних і технологічних

проектних рішеннях та відповідної проектно-кошторисної документації зацікавлених осіб за допомогою реалізації управлінських процесів та використання ресурсів організації і зовнішнього середовища.

Можливими причинами негативного впливу проектних організацій на науково-технічний і економічний розвиток країни є наступні: похибки в розрахунках, кресленнях і поясненнях, що входять до складу проектно-кошторисної документації; застарілий рівень проектних рішень, що фіксуються у цій документації; затягування термінів розробки проектних рішень і виконання проектно-кошторисної документації, збільшення її вартості.

Обґрунтовано вплив рівня науково-технічного розвитку країни на рівень економічного становища її національного господарства. Доведено важливу роль вітчизняних проектних організацій в забезпеченні науково-технічного й економічного розвитку країни, що обумовлює необхідність комплексних досліджень передумов удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій.

Розділ 2. Дослідження передумов удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Містить результати досліджень щодо визначення особливостей як вітчизняних проектних організацій, так і державного регулювання їх діяльності; чинників, що впливають на розвиток цих організацій, та характеру їх впливу.

Передумовою удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій є забезпечення державними органами влади більш сприятливих умов діяльності проектних організацій на основі всебічних досліджень їх діяльності, особливостей, важливих чинників впливу на розвиток цих організацій.

Доведено залежність науково-технічного потенціалу проектних організацій від їх економічного становища. Створення державними органами влади більш сприятливих умов для підвищення рівня економічного становища цих організацій інтенсифікує розвиток їх науково-технічного потенціалу та позитивно впливає на рівень розвитку і використання науки і техніки в країні.

Серед важливих чинників зовнішнього середовища, що впливають на діяльність вітчизняних проектних організацій, можливо визначити: обсяги замовлень на проектно-кошторисну документацію; рівень оподаткування; ситуація на ринку праці; платоспроможність замовників відповідної документації; дії державних органів влади. Серед інших відповідних важливих чинників внутрішнього і зовнішнього середовища можливо визначити наступні: рівень кваліфікації та мотивації праці персоналу проектних організацій; рівень забезпеченості сучасними технічними засобами виконання продукції цих організацій; якість управління їх дебіторською заборгованістю та інформаційними ресурсами; організаційні форми діяльності. Визначено проблеми професійного росту персоналу проектних організацій України.

Вплив цих чинників на діяльність проектних організацій може бути як позитивним, так і негативним. Сукупна негативна дія цих чинників в підсумку знижує значення валового внутрішнього продукту (ВВП) національного господарства (табл. 1).

Можливі втрати ВВП від негативного впливу чинників на діяльність
проектних організацій України

Роки	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Фактичний ВВП, млн.грн.	204190	225810	267344	345113	441452	544153	712945
Питома вага обсягу реалізації робіт проектних організацій у ВВП, %.	0,56	0,67	0,97	0,93	1,09	1,48	1,60
Можливі втрати ВВП від негативної дії чинників на діяльність проектних організацій, млн.грн.*	567	753	1300	1608	2401	4025	5708

*Примітка - розрахункові дані виходячи з 50 % розміру втрат від обсягу реалізації робіт проектних організацій без податку на додану вартість і акцизу.

Втрата вітчизняними проектними організаціями свого науково-технічного потенціалу може призвести до втрати експортних замовлень і необхідності імпорту робіт проектних організацій, що не тільки знизить значення фактичного ВВП, а також погіршить платіжний баланс країни. Зниження рівня ефективності діяльності проектних організацій України, через негативну дію чинників, призводить до зростання цін на виконання проектно-кошторисної документації і відмови частини суб'єктів господарювання від замовлень на роботи цих організацій, що також знижує ВВП.

До того ж, слід враховувати втрати національного господарства від погіршення якості проектних рішень, проектно-кошторисної та іншої технічної документації, що розробляється і виконується проектними організаціями для суб'єктів господарювання. Ці втрати виникають у довгостроковому періоді часу і мають більш суттєве значення, оскільки впливають на діяльність багатьох галузей національного господарства, в тому числі: будівництво, хімічну промисловість і машинобудування. Тому можливі втрати національного господарства від низького рівня якості робіт вітчизняних проектних організацій, через негативну дію чинників на їх діяльність, значно перевищують значення 1 % ВВП.

В результаті досліджень діяльності проектних організацій України доведено, що відносно великі з них мають більш суттєвий вплив на рівень використання і розвитку науки і техніки в країні в порівнянні з відносно середніми та малими за масштабом. В сучасних умовах домінування в Україні замовлень на проектно-кошторисну документацію низького і середнього рівня складності, перевагах за цінами виконання відповідної документації середніх й малих за масштабом проектних організацій і наявності можливостей відносно легкого виходу на цей ринок нових відповідних організацій відбувається зменшення масштабу середньостатистичної проектно-кошторисної організації в Україні, що негативно впливає на науково-технічний розвиток країни.

Виявлена тенденція зменшення масштабів проектних організацій України впродовж 2000-2007 років та проаналізовано причини такого становища. Ця тенденція є негативною стосовно впливу на науково-технічний потенціал цих

організацій. Доведена залежність між динамікою кількості проектних організацій та динамікою середньої чисельності їх працівників.

Створення державними органами влади більш сприятливих умов для господарювання відносно великим за масштабом проектним організаціям, а також сприяння збільшенню масштабів цих організацій інтенсифікує науково-технічний розвиток країни.

Основними ресурсами розвитку та діяльності проектних організацій є їх персонал та інформаційні ресурси.

Доведено, що такий напрям реалізації ДНТП розвитку проектних організацій, як сприяння інтенсифікації придбання і використання сучасної комп'ютерної техніки та необхідних для проектування програм цими організаціями (в тому числі завдяки амортизаційної політики) є доцільним, однак за ступенем важливості він повинний уступати напрямкам, які націлені на розвиток персоналу проектних організацій.

В процесі порівняння проектних організацій України визначено, що більш вагомими конкурентні переваги мають ті, які більш активно використовують результати робіт наукових підрозділів і організацій, їх інтелектуальну власність та інноваційні розробки. Тому важливим напрямом реалізації ДНТП розвитку проектних організацій є створення умов для інтенсифікації спільної діяльності наукових та проектних організацій.

Державне регулювання щодо якості, змісту та складу проектно-кошторисної документації в Україні можливо характеризувати наступними особливостями: складність діючої нормативно-технічної бази, яка визначає вимоги до якості, змісту і складу проектно-кошторисної документації; монопольне становище органів, що здійснюють експертизу проектно-кошторисної документації; відсутність зацікавленості виконавців відповідної експертизи у найшвидшому її виконанні; наявність певної суб'єктивності при визначенні рівня відповідності проектно-кошторисної документації регламентуючим документам у випадку протиріччя останніх; відсутність диференційованого підходу.

Державне регулювання діяльності проектних організацій України за період 1998 - 2007 років має такі особливості: відсутність специфічної спрямованості та суттєвих обмежень щодо початку діяльності й виходу на ринок виконання проектно-кошторисної документації; відсутність диференційованого підходу; збереження тенденції роздержавлення проектних організацій України за формою власності; відсутність формальної стратегії регулювання діяльності проектних організацій в країні.

Розглянуто особливості проведення тендерів на виконання проектно-кошторисної документації. Визначено недоліки в ліцензуванні діяльності проектних організацій України, що знижує якість проектних рішень та проектно-кошторисної документації, а також рівень безпечного використання об'єктів, які розглядаються у відповідній документації.

Обґрунтовано, що існуюча ДНТП розвитку проектних організацій України потребує удосконалення.

Розділ 3. Удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Обґрунтовано і запропоновано теоретико-методичні засади удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій та механізму її реалізації.

В роботі розглянуто й уточнено: напрями удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій України; функції державних органів влади при реалізації цієї політики; основні інформаційні зв'язки забезпечення державного регулювання діяльності цих організацій. Конкретизовано принципи управління, за якими можлива реалізація відповідної політики: адекватність; цілеспрямованість; пріоритет довгострокових цілей над короткостроковими; аналіз наслідків впровадження регулюючих заходів; порівняння економіко-правових умов діяльності проектних організацій в країнах-сусідах; пріоритет економічних методів державного регулювання над адміністративними; диференційований підхід в регулюванні діяльності проектних організацій.

Серед важливих напрямів удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій визначено такі: конкретизація принципів та напрямів реалізації цієї політики; уточнення та розробка переліку функцій механізму реалізації відповідної політики; визначення та конкретизація елементів механізму її реалізації й характеру взаємозв'язку між цими елементами; розробка та удосконалення методів державного регулювання діяльності проектних організацій.

Створення державними органами влади більш сприятливих умов щодо розвитку науково-технічного потенціалу і підвищення рівня економічного становища проектних організацій України пропонується за такими напрямками: сприяння збільшенню масштабу цих організацій (в тому числі завдяки зміні умов ліцензування); інтенсифікація спільної діяльності наукових і проектних організацій; отримання базової освіти і підвищення кваліфікації персоналу останніх за необхідними напрямками; підвищення рівня престижності роботи у проектних організаціях України; інтенсифікація інформаційного забезпечення як відповідних організацій, так і механізму реалізації ДНТП розвитку проектних організацій; мінімізація неповернення дебіторської заборгованості цих організацій; інтенсифікація придбання і використання ними сучасної комп'ютерної техніки та необхідних програм; використання явищ синергії при вирішенні проблеми мінімізації витрат проектних організацій; зменшення рівня податків; забезпечення пільгового кредитування. Обґрунтовано, що з вищенаведених напрямків більш впливовим на діяльність вітчизняних проектних організацій є зниження податків.

Доведено, що синергічний ефект в діяльності проектних організацій може бути досягнутим внаслідок наступних обставин: обмін інформацією між цими організаціями; вирішення проблеми дефіциту кадрів й нерівномірності обсягів замовлень на проектно-кошторисну документацію; оптимізація витрат праці й обсягів виконання робіт; досягнення оптимальних масштабів проектних організацій відносно відповідних обсягів замовлень.

Уточнено принципи інформаційного менеджменту, за якими можливе інформаційне забезпечення механізму реалізації ДНТП розвитку проектних

організацій: масштабність; цілеспрямованість; формалізація положень, стандартів і порядку роботи з інформаційними потоками; використання працезберігаючих технологій; розробка об'єктивних формалізованих критеріїв ефективності роботи відповідних співробітників (підрозділів).

Обґрунтовано важливість налагодження і підтримки стійких інформаційних зв'язків між відповідними органами державної влади та проектними організаціями. Запропоновано зміст і особливості підтримки відповідних інформаційних зв'язків, що дозволяє здійснювати реалізацію функцій управління науково-технічним розвитком країни наступними органами державної влади: Міністерством промислової політики України, Міністерством регіонального розвитку і будівництва України, органами ліцензування і експертизи проектно-кошторисної документації, обласними й міськими управліннями та підрозділами економіки, промисловості і розвитку інфраструктури, житлово-комунального господарства, капітального будівництва, містобудування й архітектури. Це дозволить удосконалити інформаційне забезпечення механізму реалізації ДНТП розвитку проектних організацій.

Реалізація запропонованих в роботі функцій вищенаведеними державними органами влади України дозволить створити більш сприятливі умови діяльності вітчизняним проектним організаціям, що інтенсифікує науково-технічний розвиток країни і підвищить рівень економічного становища національного господарства.

Уточнено критерії ліцензування проектних організацій України, зміна значення яких впливає на кількість і масштаб цих організацій особливо за умов видачі відповідних ліцензій на відносно короткій термін. В якості основи визначення значень цих критеріїв запропонована динаміка середньостатистичних значень основних показників діяльності проектних організацій.

З метою забезпечення диференційованого підходу у державному регулюванні діяльності проектних організацій України запропоновано їх поділ за трьома рівнями: I рівень – малі за масштабом, II рівень – середні, III – великі. Крім того, запропоновано перелік критеріїв розподілу проектних організацій за рівнями: чисельність персоналу; сукупний стаж роботи основного персоналу, що пов'язаний з виконанням проектно-кошторисної документації; наявність працівників серед основного персоналу з науковим ступенем за напрямком робіт; термін існування організації; рівень забезпеченості комп'ютерною технікою; наявність спеціальних програм для виконання проектно-кошторисної документації; наявність експортних замовлень, вартість основних фондів. Наведені показники прямо або опосередковано характеризують рівень науково-технічного потенціалу проектної організації. До того ж, цей перелік можливо використовувати при удосконаленні ліцензування відповідних організацій.

Запропоновано теоретико-методичні засади визначення значень критеріїв розподілу проектних організацій України за рівнями на основі використання і експертних оцінок, і середньостатистичних значень основних показників діяльності відповідних організацій.

Створення умов, які б підвищили рівень інформаційного забезпечення проектних організацій України, можливо шляхом розширення переліку функцій органів, які здійснюють експертизу проектно-кошторисної документації. Доведено, що регіональні органи з проведення експертизи проектно-кошторисної документації мають можливість бути центрами накопичення й систематизації інформації щодо: стандартів і нормативів, які визначають вимоги до відповідної документації; типових і специфічних проектних рішень та помилок проектних організацій. Переведення цієї інформації з паперових носіїв до електронної форми дозволить облегшити її передачу в межах країни.

Надана пропозиція щодо створення систематизованого електронного архіву проектно-кошторисної документації (проектних рішень) на базі органів експертизи проектно-кошторисної документації в масштабі країни і диференційованого надання можливості доступу більшості проектних організацій України до цього архіву. Уточнено особливості, а також переваги і недоліки організації роботи відповідного архіву (табл. 2).

Таблиця 2

Переваги і недоліки організації роботи електронного архіву проектно-кошторисної документації

Переваги	Недоліки
1. Можливість використання архіву як засобу навчання персоналу проектних організацій	1. Збільшення витрат часу державними службовцями і через це можливе збільшення їх чисельності
2. Скорочення витрат часу на навчання персоналу проектних організацій	
3. Скорочення витрат часу проектних організацій на розробку проектно-кошторисної документації через покращення інформаційного забезпечення	2. Необхідність витрат або державного бюджету, або проектних організацій на організацію роботи архіву
4. Інтенсифікація поширення передового досвіду	
5. Мінімізація технічних та технологічних помилок в розробці проектно-кошторисної документації	
6. Зниження рівня монополізму окремих проектних організацій	3. Загострення проблеми збереження прав інтелектуальної власності
7. Наближення ринку робіт проектних організацій до умов досконалої конкуренції	

Перераховані вище переваги дозволять підвищити рівень виробничих можливостей національного господарства і завдяки цьому компенсувати в найближчому майбутньому збільшення всіх витрат на організацію роботи архіву. Останній може забезпечити більш ефективне використання ресурсів країни.

Узагальнена оцінка можливих витрат на роботу цього архіву і доходів від надання доступу до нього проектним організаціям України на платній основі дозволила констатувати перспективність реалізації цього заходу для отримання додаткових надходжень до державного бюджету.

Одним із засобів визначення доцільності методів державного регулювання діяльності проектних організацій є діагностика їх становища, в тому числі і науково-технічного потенціалу цих організацій. Сформульовано основні задачі діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій: визначення

показників, що характеризують рівень науково-технічного потенціалу цих організацій; тенденції значень цих показників; темпів їх зміни.

На основі результатів дослідження особливостей проектних організацій України запропоновано перелік показників їх діяльності, які прямо або опосередковано характеризують рівень економічного становища і науково-технічного потенціалу цих організацій: чисельність персоналу проектних організацій; вартість основних фондів за групами; частина (у грошовому виміру) і частка (у відсотках) обсягу від реалізації робіт, що є джерелом формування фонду заробітної плати і прибутку; реальна середньомісячна зарплата працівників; перевищення середньомісячної заробітної плати персоналу проектних організацій над середньомісячною зарплатою по області або на локальному ринку праці; розмір дебіторської заборгованості й відсоток її повернення; розмір заборгованості перед бюджетом і зменшення цієї заборгованості; питомий обсяг реалізації робіт в розрахунку на одну людину-годину витрат праці персоналу; обсяг реалізації робіт у цінах базового року; техноозброєність в цінах базового року; коефіцієнт використання фонду робочого часу. За певними з цих показників можливе визначення індексів їх змін, а на основі аналізу темпів змін значень частини з цих показників можливе здійснення відповідної діагностики.

Пропонується наступна послідовність здійснення діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій (рис. 1):

Рис. 1. Алгоритм процесу діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій у взаємозв'язку з державним регулюванням їх діяльності

Суттєвий перегляд застосування методів і напрямків державного регулювання діяльності проектних організацій, а також якості застосування відповідних методів необхідний за умов: $I_{Z(n-1)} > I_{Z1}$,

де $I_{Z(n-1)}$ – значення індексу зміни показника попереднього періоду;

I_{Z1} – значення індексу зміни показника звітного періоду.

За умов: $I_{Z(n-1)} < I_{Z1}$, або $I_{Z(n-1)} = I_{Z1}$ - доцільно розглядати напрямки удосконалення ДНТП розвитку проектних організацій та механізму її реалізації.

Більш результативне державне регулювання діяльності проектних організацій можливо завдяки діагностики їх науково-технічного потенціалу, а також моніторингу виконання функцій елементами механізму реалізації ДНТП розвитку цих організацій.

ВИСНОВКИ

На підставі проведених досліджень у дисертаційній роботі виконано теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення актуального наукового завдання щодо впровадження системного підходу до державного регулювання діяльності проектних організацій України, що спрямовано на удосконалення державної науково-технічної політики їх розвитку і підвищення рівня економічного становища національного господарства.

Основні теоретичні й практичні результати наукового дослідження зводяться до наступних положень:

1. Визначено, що державна науково-технічна політика та механізм її реалізації у відношенні до проектних організацій потребують певного удосконалення. До існуючого переліку напрямів державного регулювання науково-технічним розвитком країни запропоновано включити необхідність більш значного фінансового забезпечення і підтримки наукових досліджень. Доповнено принципи формування і особливості механізму реалізації державної науково-технічної політики, що дозволило провести аналіз діяльності цього механізму в цілому і щодо окремо проектних організацій України, й удосконалити процес реалізації державної науково-технічної політики їх розвитку.

2. Дослідження теоретичних засад державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій дозволило визначити їх роль і місце в науково-технічному розвитку країни й показати причинно-наслідковий зв'язок між державною науково-технічною політикою, проектними організаціями і національним господарством. Визначено проблеми діяльності й особливості проектних організацій України, що послугувало теоретичною основою розробки напрямів удосконалення державної науково-технічної політики розвитку даних організацій. Виявлено можливі причини негативного і позитивного впливу проектних організацій на рівень використання науки і техніки в країні. Доведено, що всі ресурси цих організацій слід розглядати як складові науково-технічного потенціалу країни. Уточнено цілі, умови, принципи і засоби реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, що сприятиме науково-технічному і економічному розвитку країни.

3. Аналіз чинників, котрі здійснюють вплив на розвиток та економічне становище проектних організацій, дозволив визначити серед них зовнішні і

внутрішні, а також довести, що впливаючи на діяльність проектних організацій, ці чинники позитивно або негативно впливають на рівень використання науки і техніки в країні. Доведено, що інструментом позитивного впливу на діяльність проектних організацій України є механізм реалізації державної науково-технічної політики, а позитивний вплив державних органів влади на цю діяльність і, відповідно, на рівень використання науки і техніки в країні, має визначати стратегія реалізації державної науково-технічної політики.

4. Доведено, що передумовами і шляхами удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій мають стати такі: всебічне дослідження діяльності цих організацій та визначення їх особливостей; аналіз характеру впливу відповідних зовнішніх та внутрішніх чинників; забезпечення державними органами влади більш сприятливих умов діяльності проектних організацій за результатами дослідження останніх. Рівні економічного становища і науково-технічного потенціалу цих організацій взаємозалежні; підвищення рівня економічного становища відповідних організацій в першу чергу впливає на збільшення їх фонду оплати праці.

5. Запропоновано критерії розподілу проектних організацій України за масштабом, що дозволило диференційовано застосовувати методи державного регулювання діяльності проектних організацій в залежності від їх масштабу і створювати державним органам влади більш сприятливі умови для відносно великих за масштабом проектних організацій. Конкретизовано засади ліцензування цих організацій, що сприяло удосконаленню державного регулювання їх діяльності. Визначено причини зменшення масштабів проектних організацій в Україні протягом 2000 – 2007 років.

6. Обґрунтовано, що механізм реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій слід розглядати в якості цілеспрямованої відкритої динамічної системи, яка складається з сукупності взаємозалежних і взаємодіючих органів державної влади, нормативно-законодавчої бази, методів державного регулювання науково-технічної діяльності, засобів забезпечення, стратегії розвитку проектних організацій.

7. Запропоновано концепцію інформаційного забезпечення механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, суть якої полягає в налагодженні стійкого комунікаційного зв'язку між проектними організаціями та державними органами влади, що сприятиме більш ефективному виконанню функцій управління науково-технічним і економічним розвитком країни. Уточнено організаційні інструменти реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій, що передбачає створення систематизованого електронного архіву проектно-кошторисної документації в масштабі всієї країни, використання якого сприятиме більш ефективній реалізації державної науково-технічної політики в Україні й економічному розвитку національного господарства.

8. Обґрунтовано теоретико-методичні засади проведення діагностики науково-технічного потенціалу проектних організацій України, що враховують їх специфіку. Це є необхідним для визначення доцільності та результативності застосування методів державного регулювання діяльності проектних

організацій. Дістали подальшого розвитку теоретичні положення державного регулювання такої діяльності за рахунок уточнення особливостей і напрямів реалізації відповідної державної науково-технічної політики, що є необхідним для розробки і реалізації стратегічних планів розвитку національного господарства та підвищення рівня науково-технічного потенціалу й економічного становища проектних організацій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Моргачев И.В. О проблеме минимизации затрат проектных предприятий / И.В. Моргачев // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2002. – № 9 Ч. (II). – С.179 - 183.

2. Моргачев И.В. Повышение эффективности системы управления персоналом проектных предприятий Луганской области / В.Н. Гончаров, И.В. Моргачев // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2004. - № 195 (Том II). – С. 269 – 277.

Особистий внесок: розроблені теоретичні засади удосконалення управління персоналом проектних організацій.

3. Моргачев И.В. Гуманистические принципы мотивации труда как резерв снижения издержек проектных предприятий / И.В. Моргачев // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2004. - Выпуск 189 (Том II). – С. 625-634.

4. Моргачев И.В. Кадровый потенциал как фактор конкурентоспособности проектных предприятий / И.В. Моргачев // Прометей. – 2004. – № 3 (15). – С.140 – 149.

5. Моргачев И.В. Организационный потенциал проектных предприятий Луганской области / В.Н. Гончаров, И.В. Моргачев // Менеджер. – 2005. - № 1 (31). – С.115– 121.

Особистий внесок: визначено ряд особливостей проектних організацій та чинників, що впливають на діяльність цих організацій, характер відповідного впливу.

6. Моргачев И.В. Закономерные следствия и проблемы информатизации (на примере проектных предприятий Луганской области) / В.Н. Гончаров, И.В. Моргачев // Прометей. – 2005. - № 1 (16). – С.236 – 239.

Особистий внесок: визначено закономірні наслідки та проблеми впровадження в діяльність проектних організацій інформаційних технологій.

7. Моргачев И.В. Компьютеризация как фактор повышения эффективности функционирования организации / И.В. Моргачев // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2005. – № 1 (13). – С. 159 – 164.

8. Моргачов І.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективною діяльністю проектних організацій / І.В. Моргачов // Схід. – 2006. - №5(77). – С.38 – 42.

9. Моргачов І.В. Визначення ефективності організаційно-економічного механізму управління діяльністю проектних організацій /

І.В. Моргачов // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2007. - № 1 (21). – С.33 – 38.

10. Моргачов І.В. Особливості державного регулювання діяльності проектних організацій України / І.В. Моргачов // Економіка: проблеми теорії та практики. – 2007. – Випуск 233 (Том V). – С. 1350 – 1358.

11. Моргачов І.В. Проектні організації України та їх діяльність як об'єкти впливу при реалізації державної науково-технічної політики / І.В. Моргачов // Менеджер. – 2007. - № 4 (42). - С.105 – 109.

12. Моргачев І.В. Диагностика научно-технического потенциала проектных организаций / И.В. Моргачев // Бизнес Информ. – 2008. - № 2. – С.83-87.

Матеріали наукових конференцій

13. Моргачев І.В. Уровень квалификации персонала как фактор конкурентоспособности проектных предприятий Луганской области: матеріали ІІІ міжнародної науково-практичної конференції [“Динаміка наукових досліджень, 2004”], (Дніпропетровськ, 21-30 червня 2004р.). – Дніпропетровськ: Наука і освіта. – Том 39. – С. 47-48.

14. Моргачев І.В. Элементы информационных технологий как фактор повышения эффективности функционирования организации: матеріали VІІІ міжнародної науково-практичної конференції [“Дні науки 2005”], (Дніпропетровськ, 7-21 лютого 2005р.). - Дніпропетровськ: Наука і освіта. – Том 8. – С.30 – 31.

15. Моргачев І.В. Принципы повышения эффективности информационного менеджмента: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [“Актуальні проблеми сучасних наук: теорія та практика”], (Дніпропетровськ, 1-8 червня 2005р.) / Дніпропетровський національний університет. – Дніпропетровськ: Наука і освіта. – Том ІІ. – С.90 - 91.

16. Моргачов І.В. Особливості проектних організацій України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [“Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2006”], (Одеса, 15-25 грудня 2006р.) / Одеський національний морський університет. – Одеса: ТОВ “Внешнерекламсервис”. – Том 4. – С. 13 – 15.

17. Моргачов І.В. Державна науково-технічна політика: об'єкти впливу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції [“Современные проблемы и пути их решения в науке, транспорте, производстве и образовании 2007”], (Одеса, 15-25 грудня 2007р.) / Одеський національний морський університет. – Одеса: ТОВ “Внешнерекламсервис”. - Том 19. – С. 84 – 85.

18. Моргачов І.В. Державна науково-технічна політика: напрямки удосконалення відносно проектних організацій: матеріали третьої всеукраїнської науково-практичної інтернет - конференції [“Соціум, Наука, Культура”], (Київ, 29-31 січня 2008р.) / Інститут наукового прогнозування. – К.: ТОВ “ТК Меганом”. – Ч 1. – С. 40 - 41.

19. Моргачов І.В. Функції елементів механізму реалізації державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій: матеріали ІV міжнародної науково-практичної конференції [“Динамика исследования 2008”], (Софія, 16-31 липня 2008) / Софія. “Бял ГРАД-БГ” ООД. – Том 9. – С.36-40.

20. Моргачов І.В. Засоби інтенсифікації інформаційного забезпечення проектних організацій: матеріали другої всеукраїнської науково-практичної конференції [“Економіка-2008”], (Сєверодонецьк, 20-21 листопада 2008) / ТІ СНУ ім. В. Даля (м. Сєверодонецьк). – С. 24-25.

АНОТАЦІЯ

Моргачов І.В. Державна науково-технічна політика розвитку проектних організацій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Донецький державний університет управління Міністерства освіти і науки України, Донецьк, 2008.

Дисертаційна робота містить теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо удосконалення державної науково-технічної політики розвитку проектних організацій. Розкрито сутність відповідної політики та механізму її реалізації, впливу проектних організацій на рівень розвитку та використання науки і техніки в країні. Виявлено, що проектні організації практично не розглядаються в якості об’єктів впливу при реалізації державної науково-технічної політики. Доведено, що рівень економічного становища цих організацій пов’язаний з рівнем їх науково-технічного потенціалу.

Розкрито роль вітчизняних проектних організацій в науково-технічному розвитку країни, а також взаємозалежність цих організацій та національного господарства України. Досліджено особливості вітчизняних проектних організацій і їх державного регулювання; чинники, що впливають на їх діяльність, та характер відповідного впливу.

Ключові слова: науково-технічна політика, потенціал, розвиток, механізм, проектні організації, державне регулювання, органи влади, національне господарство.

АННОТАЦИЯ

Моргачев И.В. Государственная научно-техническая политика развития проектных организаций. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Донецкий государственный университет управления Министерства образования и науки Украины, Донецк, 2008.

В диссертационной работе содержатся теоретико-методические положения и практические рекомендации по усовершенствованию государственной научно-технической политики (ГНТП) развития проектных организаций

Украины. Обоснована необходимость системного подхода к государственному регулированию деятельности этих организаций. Проведен анализ ГНТП и механизма ее реализации. На основании данного анализа конкретизированы: принципы формирования, элементы и особенности механизма реализации ГНТП, а также цели, причины и принципы ее реализации.

Определена роль проектных организаций Украины в научно-техническом и экономическом развитии страны. Обоснована необходимость рассмотрения ресурсов проектных организаций в качестве составляющих научно-технического потенциала страны.

Рассмотрены и предложены к реализации функции определенных органов государственной власти, что позволит улучшить условия деятельности проектным организациям, интенсифицировать развитие их научно-технического и экономического потенциала, что позитивно повлияет на научно-техническое и экономическое развитие страны. Обоснована важность информационных связей этих органов власти для реализации предложенных функций. Разработана концепция информационного обеспечения механизма реализации ГНТП развития проектных организаций. Суть ее заключается в установлении устойчивой коммуникационной связи между проектными организациями и государственными органами власти. Уточнены принципы информационного менеджмента, на основе которых возможно информационное обеспечение механизма реализации ГНТП развития проектных организаций.

На основе проведенных исследований уточнены принципы реализации ГНТП развития проектных организаций, а также направления создания более благоприятных условий относительно научно-технического потенциала этих организаций.

Обоснована необходимость и предложены положения дифференциации проектных организаций с целью обеспечения более благоприятных условий деятельности для относительно больших по масштабу соответствующих организаций. Последние имеют более высокий уровень влияния на научно-технический потенциал национального хозяйства.

Предложена схема и специфика информационных потоков, позволяющая создать электронный систематизированный архив проектно-сметной документации в рамках всей страны. Использование данных предложений позволит интенсифицировать информационное обеспечение проектных организаций, приблизить рынок их работ к условиям совершенной конкуренции, а также увеличить производственные возможности национального хозяйства.

На основании исследований особенностей проектных организаций Украины конкретизированы показатели, которые прямо или косвенно характеризуют уровень научно-технического потенциала этих организаций. Предложены теоретико-методические основы проведения диагностики этого потенциала, а также мониторинга качества выполнения функций механизмом реализации ГНТП развития проектных организаций. Осуществление предложенного позволит выявить результативность и целесообразность

применения методов государственного регулирования деятельности этих организаций.

Ключевые слова: научно-техническая политика, развитие, потенциал, механизм, проектные организации, государственное регулирование, органы власти, национальное хозяйство.

ANNOTATION

Morgachov I.V. State Scientific and Technical Policy of Development of Design Organizations - Manuscript.

Thesis for a candidate's degree of economic sciences on the specialty 08.00.03 – economy and management of national economy. - The Donetsk state university of management Ministry of education and science of Ukraine, Donetsk, 2008.

The thesis contains theoretical, methodical statements and practical recommendations for improving the state scientific and technical policy of design organizations development. The system approach for state regulation of these organizations has been offered. The paper describes the features of the design organizations, their state regulation, a role and a place of these organizations in development of science and engineering in the country, and the factors of affecting on the activity of design organizations.

The concept of information maintenance of the realization mechanism of the state scientific and technical policy of development of design organizations has been develops. The essence of this concept consist in the necessity of establishing steady communication between design organizations and state authorities.

The thesis contains the description of the offer for creating electronic archive of design and budget documentation. Realization of this offer will allow to shift a curve of production potential of the national economy to the right.

Theoretical and methodical fundamentals of diagnostics of scientific and technical potential of design organizations has been proposed. It gives an opportunity to determine expediency of state regulation methods of these organizations.

Key words: scientific and technical policy, development, potential, mechanism, design organizations, state regulation, authorities, national economy.